

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ**

Река Зоряна Вікторіна

**ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА
ФОРМУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПрАТ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ
МОЛОКОЗАВОД»)**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

**Автореферат
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»**

Тернопіль - 2018

Дипломною роботою за ОКР «Магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку та аудиту Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя, м. Тернопіль

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Кравчук Наталія Василівна,
Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

Рецензент: кандидат технічних наук, доцент
Дмитрів Дмитро Володимирович
Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

Завідувач кафедри
бухгалтерського обліку та аудиту

к.е.н., проф. Білоус О.С.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. На сьогодні кожен господарюючий суб'єкт, здійснюючи свою діяльність, має на меті отримати максимальний прибуток при мінімальних витратах. Тому, будь-який підприємець повинен вміло використовувати методику формування та організацію фінансової звітності, оскільки на їх основі можна ретельно розглянути й оцінити фінансовий стан підприємства та прийняти виважені управлінські рішення. Фінансова звітність також є необхідною для зовнішніх і внутрішніх користувачів, оскільки, забезпечує їх повною, правдивою та неупередженою інформацією про господарюючий суб'єкт. Такими користувачами можуть бути: банки, інвестори, власники, постачальники, замовники, працівники підприємства та органи державного управління. Майже кожне підприємство завжди потребує додаткових джерел фінансування. Задля того щоб привабити зовнішніх кредиторів, підприємство надає їм інформацію про свою господарську діяльність, зазвичай, за допомогою звітності. Якщо у звітності інформація, яка стосується фінансового стану підприємства як за звітний період, так і за попередні роки, має позитивний характер, то існує більша вірогідність залучення додаткових джерел фінансування. Окрім того, фінансова звітність є досить ваговою не тільки для зовнішніх, але і для внутрішніх користувачів, керівництва та персоналу підприємства. За допомогою наведених даних у звітності, можливо зробити детальний аналіз показників фінансового майнового стану підприємства, його платоспроможності та рентабельності.

Основам теоретичних і методологічних аспектів, питань методики та організації звітності підприємства, присвячено безліч досліджень вітчизняних вчених (Бутинця Ф.Ф., Валуєва Б. І., Гаращенко О. В., Скотнікової Л. П., Смірної О. М., Сопка В. В., Чебанової Н.В., та інших науковців).

Мета дослідження. Мета даного дослідження полягає у висвітленні теоретичних положень щодо організації та методики формування фінансової звітності, та її складання на основі практичних рекомендацій спрямованих на покращення процесу формування, дослідження структури та динаміки показників звітності підприємства.

Відповідно до поставленої мети в ході написання окреслено такі **завдання:**

1. Теоретичні основи формування звітності підприємства;
2. Проблеми організації та методики формування основних форм звітності підприємства;
3. Методичні засади аналізу та аудиту звітності підприємства;
4. Аналіз складу, динаміки та структури основних показників звітності підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод»;
5. Оцінка ефективності діяльності підприємства на основі показників фінансової звітності ПрАТ «Тернопільський молокозавод».

Об'єктом дослідження є фінансова звітність ПрАТ «Тернопільський

молокозавод», методика її складання, а також аудит показників та їх аналіз.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних, методичних та практичних особливостей формування фінансової звітності підприємства.

Методи дослідження. В основу методичних досліджень були покладені наукові розробки вітчизняних науковців із питань організації та формування фінансової звітності. Застосовано метод аналізу та синтезу при дослідженні аналізу складу, динаміки та структури основних показників звітності підприємства. Також були використані методи порівняння та узагальнення при оцінці ефективності діяльності підприємства на основі показників фінансової звітності досліджуваного підприємства.

Основними джерелами, які використовувалися для написання роботи є: Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, дані фінансової звітності підприємства, річні баланси, звіти про фінансові результати та відповідні літературні джерела.

На етапі розробки пропозицій з удосконалення методики оцінки використовувалися методи виявлення економіко-правової та функціональної їх сутності, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, аналогії та порівняння.

Наукова новизна одержаних результатів:

- 1) інтерпретовано поняття «фінансова звітність», що відображає зміст звітів про фінансовий стан, мету її формування та подання;
- 2) запропоновано пропозиції щодо вдосконалення законодавчої бази бухгалтерського обліку, яка діє на сьогодні, що значно зменшують кількість невирішених аспектів між національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку;
- 3) частково удосконалено систему аналізу показників фінансової звітності для об'єктивної оцінки стану підприємства та прийняття правильних управлінських рішень.

Практичне значення отриманих результатів полягає у науковому обґрунтуванні основних теоретичних підходів і рекомендацій, наведених в магістерській роботі, дотримання яких значно покращить процес подання фінансової звітності на ПрАТ «Тернопільський молокозавод», призведе до зростання рівня достовірності й ефективності економічної інформації вказаної у фінансовій звітності підприємства.

Структура та обсяг роботи. Основний зміст роботи викладений на 157 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі 21 таблиця, 10 рисунків. Випускна робота складається зі вступу, шести розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел із 51 найменування та 18 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено мету, основні завдання дослідження, теоретичне і практичне значення отриманих наукових результатів.

У **розділі 1 «Теоретичні основи формування звітності підприємства»** висвітлено недосконалість законодавчого визначення питання сутності та видів звітності призводить до розбіжностей у трактуванні цих понять у навчальній, науковій літературі та неадекватно сприймається різними групами користувачів звітності.

Також на основі проведеного дослідження обґрунтовано, що принципи фінансової звітності сприяють кращому управлінню підприємством, задовольняють потреби учасників бізнесу у відповідній інформації щодо ринку капіталу.

Вплив якісних характеристик на формування реальної інформації у фінансовій звітності дозволило довести логічну послідовність складання й представлення даних відповідно до діючих стандартів.

У **розділі 2 «Проблеми організації та методики формування основних форм звітності підприємства»** виявлено, що фінансова звітність подається органам, до сфери управління яких належать підприємства, трудовим колективам на їх вимогу, власникам відповідно до установчих документів, а також, згідно із законодавством, іншим органам та користувачам, зокрема органам державної статистики.

Подання податкової звітності в електронному вигляді має багато переваг: економія робочого часу та коштів на придбання бланків, гарантоване оперативне відстеження змін до форм звітності, арифметичний контроль за показниками декларації, без паперова технологія подання звітності, уникнення витрат часу на черги при поданні звітності, надходження підтвердження прийняття звітності.

Формування статистичної звітності кожним підприємством, установою, організацією проводиться на основі первинних документів, реєстрів аналітичного та синтетичного обліків, кадрового обліку та фінансової звітності.

У **розділі 3 «Методичні засади аналізу та аудиту звітності підприємства»** досліджено ефективність аналізу фінансової звітності буде тільки при наявності та повному розкритті всіх базових його елементів. Виділено провідну роль такого аналізу у відповідному процесі та його визначальний вплив на підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання.

Під час здійснення аудитором перевірки фінансової звітності підприємства, проводиться оцінка достовірності статей балансу та іншої звітності. Аудитор, або ж аудиторська фірма можуть для перевірки фінансового стану підприємства, самостійно обирати найнеобхідніші

показники. Результати перевірки мають ґрунтуватися на даних бухгалтерської звітності, правдивість якої підтверджена.

У розділі 4 «Аналіз складу, динаміки та структури основних показників звітності підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод»» проведено горизонтальний аналіз та вертикальний балансу ПрАТ «Тернопільський молокозавод за 2015-2017 роки, що підтверджує, обов'язок підприємства раціональніше використовувати вільні грошові кошти, надаючи позики, купуючи фінансові вкладення, капітальні вкладення, купуючи патенти, ліцензії короткострокові цінні папери.

Горизонтальний та вертикальний аналіз звіту про фінансові результати за 2015-2017 роки підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод» дозволяє зробити висновок про його структуру за декілька років, а також проаналізувати динаміку цієї структури.

У розділі 5 «Оцінка ефективності діяльності підприємства на основі показників фінансової звітності ПрАТ «Тернопільський молокозавод» розглянули рентабельність активів, яка свідчить про те, що чим вище значення коефіцієнта, тим вища результативність підприємства у створенні прибутку за допомогою активів. Рентабельність власного капіталу компанії показує розмір прибутку, яку отримає фірма на одиницю вартості власних коштів. Рентабельність реалізації продукції є важливою ланкою між виробником та споживачем.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства є найбільш жорстким критерієм платоспроможності та ліквідності підприємства і показує, яку частину короткострокової заборгованості воно може погасити в поточний момент або найближчим часом. Коефіцієнт швидкої ліквідності свідчить про термін погашення підприємством короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт платоспроможності показує, якою мірою поточні зобов'язання забезпечуються поточними активами, тобто скільки грошових одиниць поточних активів припадає на одну грошову одиницю поточних зобов'язань.

У розділі 6 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях на ПрАТ «Тернопільський молокозавод» визначено, що охорона праці є надзвичайно важливим комплексом по підготуванню, прийняттю та реалізації вирішень (організаційно-технічних, лікувально-профілактичних заходів), спрямованих на забезпечення безпеки, зберігання здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Що стосується дотримання вимог інженерно-технічних заходів, спрямованих на підвищення захищеності сировини, напівфабрикатів і готової продукції підприємства від впливу уражаючих факторів зброї масового ураження, то воно є надзвичайно важливим, оскільки правильне зберігання продуктів забезпечує їх повний захист від усіх видів зараження.

ВИСНОВКИ

У випускній роботі викладено теоретичні положення щодо організації та методики формування фінансової звітності, та її складання на основі практичних рекомендацій спрямованих на покращення процесу формування, дослідження структури та динаміки показників звітності підприємства. Отримані результати дають змогу зробити наступні висновки:

1. Фінансова звітність підприємства забезпечує користувачів необхідною інформацією щодо регулювання господарської діяльності підприємства, аналізу основних показників та інших рішень. Звітність повина надавати користувачам інформацію за різні періоди для порівняння. У фінансовій звітності коротко описуються основні дані про підприємство: назва, основний вид діяльності, організаційно-правова форма тощо.

2. За результатами проведеного аналізу можемо стверджувати, що фінансова звітність підприємства фінансова звітність в Україні, незважаючи на реформування і вдосконалення вітчизняного бухгалтерського обліку, все ще не відповідає вимогам міжнародних стандартів. Складання та подання фінансової звітності регламентується Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", а також такими нормативними документами: НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"; НП(С)БО 2 "Консолідована фінансова звітність"; П(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах". Для того, щоб фінансова звітність відповідала МСФЗ необхідно: внести відповідні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; забезпечити фінансову підтримку процесу переходу на МСФЗ; організувати підготовку спеціалістів з МСФЗ у системі вищої освіти; створити реальний механізм контролю за дотриманням МСФЗ.

3. На сьогодні питання аналізу та аудиту фінансових результатів підприємства є вагомим етапом проведення аудиту фінансово-господарської діяльності. Саме від того чи правильно підтверджено аудитором обсяг доходів, витрат і фінансових результатів залежить правильність визначення отриманого підприємством прибутку. В цьому, насамперед, зацікавленні власники підприємства. Після проведення аудиту фінансової звітності підприємства можна не тільки позбутися помилок та недоліків, але і виявити можливі резерви збільшення доходів. Для того, щоб удосконалити аудит фінансових результатів підприємства необхідно: здійснити аналіз нормативно-правового регулювання формування фінансової звітності підприємства; порівняти міжнародні та національні підходи до формування фінансової звітності; розробити методику аудиту фінансової звітності підприємства.

4. Перспективними напрямками удосконалення методики аналізу фінансової звітності за допомогою комп'ютерів можна назвати розширення бази аналізу в часі і просторі (збільшення кількості об'єктів аналізу),

розробка перспективних методів узагальнення і оцінки результатів з метою прогнозування. У результаті пошуку раціональних шляхів вдосконалення, пропонуємо наступні загальні положення та методики аналізу. Розробка програмного забезпечення аналізу дасть змогу керівництву підприємств проводити щомісячно аналіз показників підприємства та використовувати його результати для розробки обґрунтованих управлінських рішень.

5. Провівши горизонтальний аналіз показників балансу підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод», можна підсумувати вплив зміни деяких показників на виробництво підприємства. Первісна вартість основних засобів у 2015 році зросла на 41 млн. 977 тис. грн., у 2016 – на 25 млн. 194 тис. грн., у 2017 – на 61 млн. 348 тис. грн., що є позитивним показником для підприємства, адже фірма придбала більшу кількість обладнання для виготовлення великої кількості продукції високої якості. У 2016 році порівняно з 2015 коефіцієнт зносу збільшився на 9%. Це свідчить про те, що підприємство посилено працює, нарощуючи виробництво продукції. У 2017 коефіцієнт зносу знизився на 1%, що є незначною зміною для підприємства. Виробничі запаси у 2015 році збільшились на 7 млн. 356 тис. грн., у 2016 – на 26 млн. 880 тис. грн., що є позитивною тенденцією, оскільки, якщо збільшуються запаси, після їх реалізації зростає дохід. У 2017 році знизились на 15 млн. 298 тис. грн., що є негативним чинником для підприємства. Залишки готової продукції у 2015 році зросли на 26 млн. 783 тис. грн., що є негативним чинником для підприємства. Це свідчить про те, що відбувається несвоєчасна реалізація готової продукції. У 2016 році знизились на 3 млн. 182 тис. грн., у 2017 – на 2 млн. 52 тис. грн. Це означає те, що відбувається своєчасна реалізація готової продукції.

6. Провівши вертикальний аналіз балансу підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод» можна підсумувати, що у 2016 році порівняно з 2015 відбулося незначне зниження питомої ваги необоротних активів у валюті балансу на 8,5 %. У 2017, в свою чергу, відбулося збільшення на 13,7 %. З одного боку, збільшення свідчить про політику підприємства щодо розширення його матеріально-технічної бази підприємства та технічного переозброєння, з іншого боку, зниження свідчить про зменшення його майна. Питома вага оборотних активів у валюті балансу у 2015 році становила 41,4%, у 2016 – 41,9%, у 2017 – 36,2%. У 2016 році відбулося її збільшення на 8,5%, у 2017 – зменшення на 13,7%. Скорочення частки оборотних коштів позначається негативно на показниках фінансової стійкості та ліквідності, адже це свідчить про зменшення запасів, розмірів виробництва, готівки для придбання матеріально-речових факторів виробництва.

7. Провівши горизонтальний аналіз показників звіту про фінансові результати підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод», можна порівняти зміну собівартості реалізованої продукції відносно чистого доходу реалізації продукції. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2015 році збільшився за рахунок зростання обсягів

виробництва на 78 млн. 907 тис., у 2016 – зріс на 213 млн. 398 тис. грн., у 2017 – на 304 млн. 637 тис. грн., що є позитивним чинником для підприємства, оскільки відбувається зростання масштабів діяльності підприємства, розширення сфер діяльності, зміцнення позицій на ринку. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2015 та 2017 роках зменшилась на 38 млн. 886 тис. грн. та на 262 млн. 842 тис. грн. Це є позитивною тенденцією для підприємства, бо, якщо собівартість продукції зменшується, то збільшується прибуток підприємства. У 2016 році – збільшилась на 201 млн. 56 тис. грн. Це є негативною тенденцією для підприємства, бо, якщо собівартість продукції збільшується, то зменшується прибуток підприємства.

8. Провівши горизонтальний аналіз показників звіту про фінансові результати підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод», можна підсумувати співвідношення собівартості реалізованої продукції до чистого доходу реалізації продукції. У 2015 році питома вага собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт та послуг) у чистому доході від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) у становить 77,4%, у 2016 – 81,5%, у 2017 – 82,8%. У 2016 році порівняно з 2015 відбулося її збільшення на 4,3%, у 2017 – на 5,6%. Зростання виробничої собівартості є негативним чинником для підприємства, оскільки чим вища собівартість, тим менший буде прибуток, але відбулося її незначне підвищення. Це може бути пов'язаним із зростанням цін на сировину, матеріали, вищими затратами на оплату праці.

9. Провівши аналіз показників рентабельності показників підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод», можна підсумувати, що рентабельність активів за 2015-2017 роки, можна зробити висновок, що у 2015 році припадає 9,4% прибутку на кожну грошову одиницю, вкладену в майно організації, у 2016 – припадає 10,6% прибутку, у 2017 – 3,6%. У 2016 році порівняно з 2015 рентабельність активів зросла на 1,2%, у 2017 – знизилась на 7%. Зменшення рентабельності активів є негативним чинником, оскільки ефективність господарської діяльності підприємства у 2017 році знизилася. Рентабельність власного капіталу за 2015-2017 роки: у 2015 році власний капітал становив 20,9% відносно чистого прибутку, у 2016 році він становить 22,5% та зріс на 1,6%. Це є позитивним показником для підприємства. У 2017 році власний капітал становить 9,5%, що означає негативну тенденцію, оскільки рентабельність капіталу компанії показує розмір прибутку, яку отримає фірма на одиницю вартості власних коштів. Рентабельність реалізації продукції: у 2015 році коефіцієнт становить 3,1%, у 2016 – 3,2%, що на 0,1% більше, ніж у 2015, у 2017 – зменшився на 2,1%. У 2016 році присутнє збільшення ефективності продажу продукції, що є позитивним для підприємства, оскільки діяльність приносить прибуток. У 2017 відбувається спад, що є негативним для підприємства.

10. Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства у 2015

році становить 0,01, у 2016 та 2017 роках – 0,03. Коефіцієнт $< 0,2$, що є негативним чинником. Це свідчить про те, що підприємство у 2015 році зможе погасити лише 1% короткострокової заборгованості, у 2016 та 2017 роках підприємство зможе погасити лише 3% короткострокової заборгованості. У 2015 та 2017 роках можливість погашення підприємством короткострокових зобов'язань у випадку його критичного стану становить 0,6, що не входить в інтервал рекомендованого значення коефіцієнта швидкої ліквідності. У 2016 показник збільшився і становить 0,8, що входить в інтервал рекомендованого значення коефіцієнта. Це означає, що можливість погашення підприємством короткострокових зобов'язань у випадку його критичного стану коливається. Коефіцієнт платоспроможності у 2015 році становить 0,5, у 2016 – зменшився і становив 0,2, у 2017 – зріс і становив 0,4. Не зважаючи на коливання коефіцієнта протягом трьох років, він не знаходиться у діапазоні теоретичного значення 1,5 – 2,5.

СПИСОК ПІДГОТОВЛЕНИХ ДО ДРУКУ ПРАЦЬ:

1. Река З. В. Теоретичні аспекти фінансової звітності підприємства З.В. Река // Облік, аудит та оподаткування в умовах євроінтеграції: Збірник матеріалів круглого столу (21 червня 2018 р.; м. Тернопіль) / Відпов. за вип. к.е.н, доцент О. С. Білоус . – Тернопіль: ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2018. – 51 с. – С. . – С. 41–42. – 0,05 друк. арк.

АНОТАЦІЯ

Река З. В. Звітність підприємства: організація та методика формування (на прикладі ПрАТ «Тернопільський молокозавод» – Рукопис.

Випускна робота за напрямом підготовки 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2018.

Дипломна робота розкриває теоретичні основи формування звітності підприємства, їх класифікацію та види, принципи підготовки та якісні характеристики, порядок формування та подання.

Виствітлено проблеми організації та методики формування основних форм фінансової, податкової та статистичної звітності.

Розглянуто методичні засади аналізу та аудиту фінансової звітності, його інформаційне забезпечення.

Проведено аналіз складу, динаміки та структури основних показників звітності підприємства. Розраховано горизонтальний та вертикальний аналіз балансу та звіту про фінансові результати підприємства за декілька років.

Визначено оцінку ефективності діяльності підприємства на основі показників фінансової звітності. Проаналізовано рентабельність підприємства, його ліквідність, платоспроможність та ділову активність.

Досліджено яким чином здійснюється охорона праці на підприємстві та які заходи проводяться щодо запобігання надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: звітність, аналіз, аудит, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, ділова активність.

ANNOTATION

Reka Z. V. Reporting of the enterprise: organization and methods of formation (for example, PJSC "Ternopil Milk Factory" – Manuscript.

Graduation work in the field of preparation 071 - Accounting and taxation. – Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University. – Ternopil, 2018.

The thesis deals with the theoretical basis for the formation of enterprise's reporting, their classification and types, principles of preparation and qualitative characteristics, the order of formation and presentation.

The problems of organization and methods of formation of the basic forms of financial, tax and statistical reporting are discussed.

The methodical principles of the analysis and audit of financial reporting, its information support are considered.

The analysis of composition, dynamics and structure of the main indicators of the enterprise's reporting is carried out. Horizontal and vertical analysis of the

balance sheet and the financial results of the company in a few years has been calculated.

The estimation of efficiency of activity of the enterprise on the basis of indicators of financial reporting is determined. The profitability of the enterprise, its liquidity, solvency and business activity are analyzed.

It is investigated how the protection of labor at the enterprise and what measures are being taken to prevent emergencies.

Keywords: reporting, analysis, audit, horizontal analysis, vertical analysis, profitability, liquidity, solvency, business activity.